

OVER DE

BETREKKINGEN TUSSCHEN AMERIKA EN DE OUDE WERELD

VOOR DEN TIJD VAN COLUMBUS;

DOOR

Mr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN.

Volgens de Grieksche en Romeinsche schrijvers kenden de Phoeniciërs en Carthagers een land buiten de kolommen van HERCULES gelegen, waarop zij handel dreven, waar zij koloniën hadden en waarvan zij het bestaan voor de overige volken verborgen wilden houden. Dit land kan niet anders geweest zijn dan:

- 1) een der in den Atlantischen oceaan gelegen eilandengroepen;
- 2) een deel van de westkust van Europa;
- 3) een deel van de westkust van Afrika;
- 4) Amerika.

Geen der in den Atlantischen oceaan gelegen eilandengroepen is groot genoeg om bevaarbare rivieren te bezitten. DIONORUS (libr. V, c. 19) zegt, dat het bovenbedoelde land bevaarbare stroomen bezat, derhalve kan er geen dier eilandengroepen mede bedoeld zijn. In de zamenpraak *de facie orba lunae* doet PLUTARCHUS door SYLLA aan zijn broeder LAMPRIUS verhalen, dat hij te Carthago een vreemdeling gesproken had, die op een eiland buiten de kolommen van HERCULES geweest was, *Ogygia* genaamd; ten noordwesten van dit eiland lag een tweede eiland, en beide eilanden lagen in een uitgestrekten zeeboezem. Wie ziet hier

geen aanwijzing van de Antilles en de golf van Mexico, want noch de westkust van Europa, noch de westkust van Afrika bieden een eilandengroep in een dergelijke golf gelegen aan. PLUTARCHUS (*de vita Sertor.*, c. 8) zegt, dat SERTORIUS in de rivier de Boetis (de Guadaluquivir) een schip zag binnenvoeren, dat terug kwam van de twee Atlantische eilanden, die men dacht, dat op 10000 stadien afstand lagen. In de *Meropis* van THEOPOMPUS zegt SILENUS, dat de Meropiden wonen op een vast land, verder dan Libye en de eilanden van den oceaan gelegen, waar groote steden en verwonderlijke dieren zijn en waar het goud en het zilver zoo overvloedig zijn, dat zij minder prijs dan het ijzer hebben. Dit kan weder op niets anders slaan, dan op Amerika en wel meer in het bijzonder op Mexico. AVIENUS drukt zich ook zeer duidelijk uit, waar hij zegt: „*Fertiles in Oceano jacere terras, ultraque eum alia litora alium jacere orbem*”). *Orbis terrarum* was bij de Romeinen Azië, Europa en Afrika; hij werd door den oceaan omgeven. Hier wordt zeer duidelijk gezegd, dat deze *orbis* niet de eenige is, dat de oceaan ook aan de andere zijde begrensd is en daar een andere *orbis* ligt. De vruchtbare landen in den oceaan zijn ongetwijfeld de Azorische eilanden, de Kanarische eilanden, Madera, de Bahama-eilanden of de Antilles. De andere *orbis* aan gene zijde van den oceaan, wat zou het anders kunnen wezen, dan het land, dat wij Amerika noemen?

ARISTOTELES (aangehaald bij ALLIACUS (kardinaal d'AILLY) *Imago mundi*, c. VII) en SENECA (aangehaald bij ROGER BACON, *opus majus*, fol. 183) zeggen, dat men van uit Spanje over zee in weinige dagen Indië bereiken kan. Zou dit niet berusten op dezelfde vergissing, die COLUMBUS, toen hij in Amerika landde, deed gelooven, dat hij Indië bereikt had en zou het er niet op wijzen, dat zij bij overlevering kennis droegen van het bestaan van Amerika? Het verhaal van PLATO omtrent Atlantis is bekend. Zou ook dit niet slaan op Amerika en het verdwijnen van Atlantis eenvoudig beteekenen, dat men den weg niet meer kende om dat land te bereiken, zoodat het voor de bewoners der oude wereld als het ware niet meer bestond?

Tusschen Europa en Amerika ligt in den Atlantischen oceaan eene

1) Dit is: „in den oceaan liggen vruchtbare landen en aan gene zijde van denzelfden vormen andere stranden eene andere wereld.” Zie ook AEL. III, *hist.*, ERATHOSTRATHENES bij STRABO, I, c. IV, p. 103, Tauchn.

plaats, de zoogenaamde Fucusbank van Cuervo en Flores (Sargassozee), waar zooveel zeewier voorkomt, dat de schepen er door belemmerd worden en haar daarom vermijden. Dat de Carthagers ook deze Sargassozee kenden, blijkt uit eene andere plaats van AVIENUS, waar deze zegt, van eene reis van HIMILCO, den Carthager sprekende, die vier maanden duurde:

„*Adjicit et illud, plurimum inter gurgites*

„*Extare fucum, et saepe virgulti vice*

„*Retinere puppin*”¹⁾.

In den Pseudo-ARISTOTELES leest men (*Mirabiles Auscultationes*, c. 84), dat de vrees, dat de kolonisten zich van het moederland onafhankelijk zouden maken, den Carthaagschen senaat deed besluiten, dat ieder, die op nieuw naar het land aan gene zijde van den oceaan ging, met den dood zou gestraft worden. Deze mededeeling en de gruwelijke bijzonderheden van de verwoesting van Carthago door de Romeinen, waarbij van de 700 000 inwoners dier stad 650 000 den dood vonden, doen gemakkelijk begrijpen, hoe later de kennis van Amerika geheel verloren kon gaan, vooral als men nagaat, dat waarschijnlijk slechts weinig Carthagers het bestaan van dat land kenden, dat de geheele Punische litteratuur op weinige in het Latijn en Grieksch vertaalde fragmenten na verloren ging, dat de Romeinen, die daarenboven geen groote zeehelden waren, na de verwoesting van Carthago in Azië, Afrika en Europa nog landen genoeg te veroveren, nog volken genoeg te bestrijden hadden, om niet aan het ver verwijderde Amerika te denken. Zoo niet zeer toevallig de *Periplus Hannonis* ons door eene Grieksche vertaling behouden was gebleven, wie zou dan heden zelfs in de verte vermoeden, dat de Carthagers de kust van Sierra Leone bezocht hadden en zelfs huiden van chimpanse's (of gorilla's?) van daar naar Carthago gebragt hadden. Als men dit alles in het oog houdt, bestaat er zelfs grond om zich te verwonderen, dat ons in de oude schrijvers nog zoo duidelijke zinspelingen op Amerika bewaard zijn gebleven.

In Amerika zelf vindt men het pendant van deze zinspelingen. De

¹⁾ Dit is: „hij voegde er ook dit bij, dat zeer veel zeewier tusschen de kolken dreef en dikwijls als waren het twijgen den voorsteven terug hield.” Zie over de Sargassozee ook SCYLAX *Peripl.*, c. 112; THEOPHRASTUS, *Hist. plant.*, IV, 7; ARISTOTELES, *Mirab. auscult.*, c. 149.

Popol-Vuh toch, het heilige boek der inboorlingen van Guatemala, verhaalt, dat eens een opperhoofd, QUETZALCOHUATL genaamd, met een twintigtal volgelingen te Panuco¹⁾ in Mexico landde. Deze QUETZALCOHUATL was een blank en gebaard man en droeg lang zwart haar. Tijdens de ontdekking van Amerika leefde daar geen enkele blanke stam, en de oorspronkelijke Amerikanen bezitten zeer weinig baard. In de kleeding van QUETZALCOHUATL en zijn makkers herkent men gemakkelijk de tunica der ouden; zij droegen namelijk lange kleederen van zwarte stof, zonder kap, aan den hals rond uitgesneden, met breede open mouwen, die den elleboog bloot lieten. Zij begaven zich van Panuco naar Tulla in Guatemala; zij bewerkten goud en zilver, waren in allerlei kunsten zeer bedreven, vooral in het bewerken van edelgesteenten en bezaten ook vele kundigheden op het onderhoud van den mensch en den landbouw betrekking hebbende. Na verloop van eenigen tijd keerde QUETZALCOHUATL naar het oosten terug, van waar hij gekomen was, en zeide bij zijn vertrek, dat hij later weder zou komen om hen te bezoeken. Toen CORTEZ in Mexico ontscheepte, dachten de Mexicanen, dat hij QUETZALCOHUATL, dien zij inmiddels tot een god verheven hadden, of een zijner afstammelingen was.

Op de bas-reliefs van Palenqué, eene overoude stad, waarvan de bouwvallen in de Mexikaansche provincie Chiapas op de grenzen van Tabasco liggen, vindt men twee zeer verschillende menschenrassen afgebeeld. Het eerste is dat der overwinnaars, met groote oogen, een vooruitstekenden neus, niet door een binnenwaartsche bogt van het lage, terugwijkende voorhoofd gescheiden, met een niet vooruitstekende baardeloze kin; het is klaarblijkelijk een oorspronkelijk Amerikaansch ras. Het tweede is dat van een overwonnen ras, dat door het eerste wordt vertrappt of gedood en gelijkt op geen enkel der oorspronkelijke Amerikaansche stammen, maar herinnert in zijne trekken aan de Semitische en Kushitische stammen van Voor-Azië; het bezit een regt voorhoofd; kleine oogen met zware wenkbraauwen, een krommen neus, die echter minder vooruitsteekt dan bij het eerste volk en door een binnenwaartsche bogt van het voorhoofd gescheiden is, de kin steekt vooruit en zij dragen een baard. De abt BRASSEUR DE BOURBOURG wil

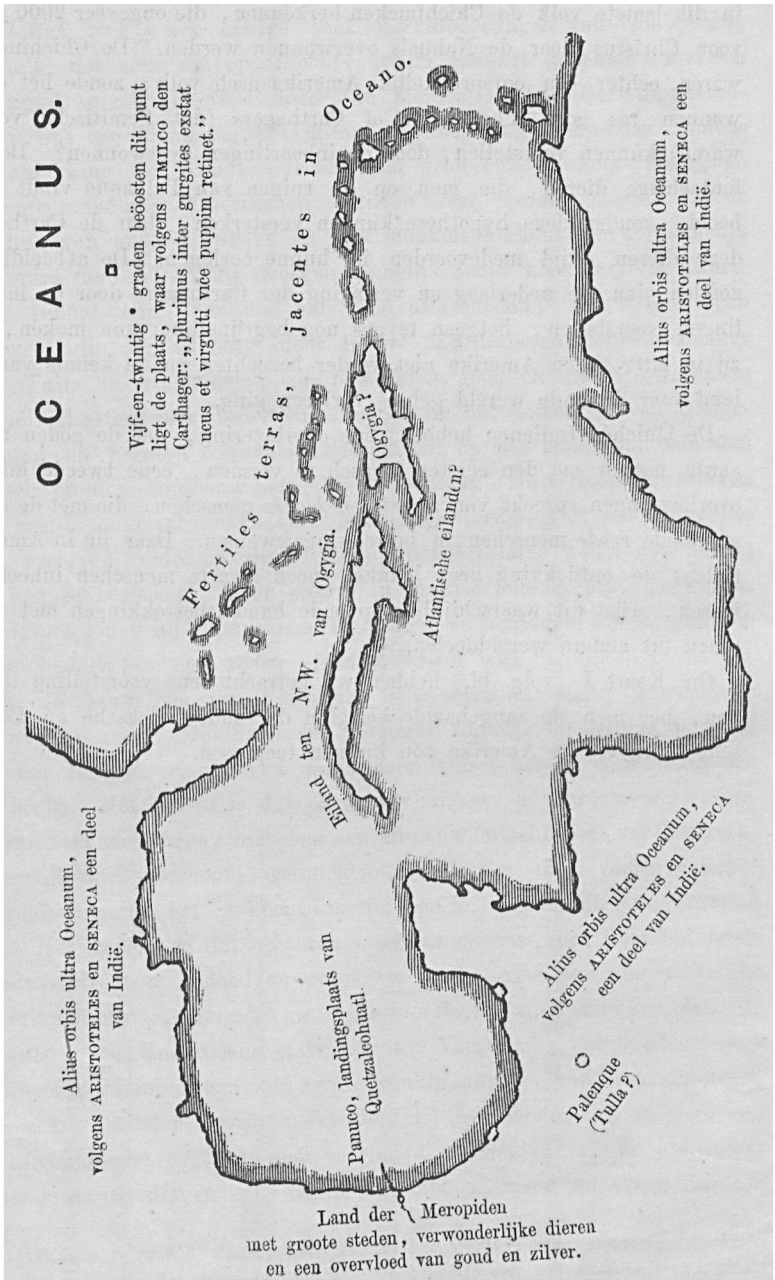
¹⁾ Panuco (eigenlijk Panco) beteekent in het Mexikaansch: *plaats van aankomst van hen, die over het water gekomen zijn*, het heette ook wel *Panulla*, d. i. plaats der ontscheeping.

in dit laatste volk de Chichimeken herkennen, die ongeveer 2000 jaren voor Christus door de Nahuas overwonnen werden. De Chichimeken waren echter een oorspronkelijk Amerikaansch volk; zoude het overwonnen ras geen Phoeniciërs of Carthagers (dat Semitische volken waren) kunnen voorstellen, door de inboorlingen overwonnen? De olifantachtige dieren, die men op de ruinen van Palenque vindt afgebeeld, zouden deze hypothese kunnen versterken, daar de Carthagers deze dieren altijd medevoerden in hunne oorlogen. De afbeeldingen zouden dan de nederlaag en verjaging der Carthagers door de inboorlingen voorstellen, hetgeen tevens nog begrijpelijker zou maken, dat zij in later tijden Amerika niet verder bezochten en de kennis van dat land voor de oude wereld geheel verloren ging.

De Quichès Indianen hebben eene overlevering, dat de goden roode aarde namen om den eersten mensch te vormen, eene tweede hunner overleveringen spreekt van *zwarte* en *blanke* menschen, die met de aldus gevormde *roode* menschen in betrekking kwamen. Daar nu in Amerika tijdens de ontdekking noch blanke, noch zwarte menschen inheemsch waren, wijst dit waarschijnlijk op oude handelsbetrekkingen met menschen uit andere werelddeelen.

Op Kaart I (volg. bl.) hebben wij getracht eene voorstelling te geven, hoe men de aangehaalde berigten der oude Grieksche en Latijnsche schrijvers op Amerika zou kunnen toepassen.

Kaart I.

Men kan al de verschillende talen, die op de aarde gesproken worden, tot 4 hoofdgroepen brengen :

1) *Monosyllabische*, waarvan het Chinesche het beste voorbeeld is, eene taal zonder eenige buiging hoegenaamd, uitsluitend uit wortelwoorden bestaande.

2) *Agglutinerende*, hiertoe behooren de Tartaarsche, Turksche, Finsche en vele andere talen, waarin verscheiden woorden zamengevoegd kunnen worden, terwijl elk hunner zijne bepaalde beteekenis behoudt, zoodat het meer eene aaneenhechting van verschillende woorden, dan eene versmelting tot één woordengroep is.

3) *Polysynthetische*, hiertoe behooren alle oorspronkelijk Amerikaanse talen¹⁾, die niet alleen, evenals de Indo-Europesche en Semitische talen, de kleinere wijzigingen van elk afzonderlijk denkbeeld in enkele woorden kunnen vereenigen, maar zelfs geheel volzinnen tot een enkel, bijna niet uit te spreken woord kunnen zamenpersen.

4) *Flecterende*, waarbij verbuiging, zoowel van zelfstandige naamwoorden als van werkwoorden, plaats grijpt. Hiertoe behooren de Semitische en Indo-Europesche talen.

In onze brochure „*de Voorhistorische mensch in Europa*” hebben wij medegedeeld, dat in het rendier-tijdperk, lang voor de aankomst der Arische stammen in Europa, menschen, die met de tegenwoordig nog in Zuid-Frankrijk en sommige deelen van Spanje levende Basken verwant waren, een groot deel van Europa bevolkten. Welnu, de taal der Basken, die, naar men zegt, met geen enkele andere taal der oude wereld eenige de minste verwantschap vertoont, is de eenige niet-Amerikaansche taal, die *polysynthetisch* is; in grammaticale structuur komt zij overeen met de oorspronkelijke talen van Amerika. Wijst dit niet op overoude betrekkingen tussehen Amerika en Europa? Is het niet merkwaardig, dat heden in Amerika de roode mensch wordt teruggedreven door de Arische Angel-Saksers en Germanen, evenals in overoude tijden de voorouders dier Arische volken een in taal met de roode Amerikanen verwant volk vonden, terugdrongen en uitroilden? Ook gebruiken van sommige roode stammen vindt men bij de Basken terug. Zoo moet bij de Caraïben en bij sommige Braziliaansche stammen de vrouw onmiddellijk na de bevalling opstaan en aan haar gewoon

¹⁾ Welligt met uitzondering van de taal der bewoners van Eten in Peru, die nader besproken zal worden.

werk gaan, terwijl de man in bed moet gaan liggen en zich ziek houden. Nu verhaalt STRABO (libr. III), dat de Iberische vrouwen (de oude Iberiers waren een met de Basken verwant volk) dadelijk na de bevalling haar man in hare plaats naar bed doen gaan; de Iberiers bragten dat gebruik naar Corsika over; in Bearn, een deel van het oude land der Vascones (de Vascones der ouden zijn onze Basken) bestaat hetzelfde gebruik onder den naam van *cowade*. Men zal toestemmen, dat dit gebruik zoo zonderling is, dat het bijna ondenkbaar is, dat het tweemaal in gezonde hersens zou zijn opgekomen; vindt men zulk een gebruik bij twee volken, dan is het hoogst waarschijnlijk, dat het bij hen reeds in zwang was, toen zij nog slechts één volk uitmaakten, dat derhalve beide volken stamverwant zijn.

In de „*Archives de la commission scientifique du Mexique, publiées sous les auspices du ministère de l'instruction publique*, Paris 1868, Tome II, pag. 22,” merkt de abt BRASSEUR DE BOURBOURG op: „Ce que la langue Maya (de oude taal van Yucatan) présente de remarquable, aussi bien que le groupe Guatémalien, c'est qu'on y découvre un grand nombre de monosyllabes propres aux langues Germano-Européennes; ce qui est plus curieux encore c'est que sur cent mots du vocabulaire Egyptien du chevalier de Bunsen, soixante au moins se retrouvent dans le groupe maya-guatémalien, avec la plupart des significations qui en dérivent. C'est ce dont tous les Egyptologues pourront s'assurer aussitôt, que j'aurai pu publier le dictionnaire maya, que je compile actuellement.” Zou de verwantschap, die derhalve volgens den abt BRASSEUR DE BOURBOURG bestaat tusschen de oude Mayataal van Yucatan en de oude Egyptische taal niet wijzen op eene verwantschap, op eene betrekking tusschen de groote bouwkunstenars der nieuwe en de oudste bouwkunstenars der oude wereld?

Er zijn ook bepaalde bewijzen, dat de Chinezen lang voor COLUMBUS tijd de Nieuwe Wereld kenden. Zoo vermelden ons de Chinesche jaarboeken, dat „het land der *Wen-Schin* in eene noord-oostelijke rigting op een afstand van 7000 Chinesche mijlen van Japan ligt” ¹⁾. Het lag dus te midden der Aleutische eilanden. Onder de regering van de dynastie der Leang bereikten de Chinezen een land, 5000 Chinesche mij-

¹⁾ Zie over de betrekkingen der Chinezen met Amerika o. a. *de Globe*, 1845, deel IV, bl. 1. Hoever in overoude tijden de handelsbetrekkingen der Chinezen gingen, blijkt uit Chinesesch porselein van zeer oude dynastien (blijkens de Chinesche karakters), dat in de grafsteden van Etrurie en de veenen van Ierland gevonden is.

len ten oosten van voornoemd land gelegen en noemden het *Ta-Han*, d. i. Groot-China. Het is waarschijnlijk het land, dat wij *Alaska* noemen met een deel van Engelsch N. Amerika. In 499 n. CHR. keerde een Boeddhistisch geestelijke, HOEI-SCHIN gheeten, naar China terug uit een land *Fusang* genaamd, dat omtrent 2000 Chinesche mijlen in eene oostelijke rigting van Ta-han verwijderd ligt, klaarblijkelijk een deel van Noord-Amerika, schoon het o. i. ten onregte door sommigen voor identiek met Mexico¹⁾ gehouden wordt. In het verhaal zijner reis vermeldt HOEI-SCHIN bepaaldelijk het feit, dat genoemd land wel koper, maar geen ijzer voortbragt. Toen 1000 jaren later de Spanjaarden Amerika ontdekten, gebruikten de inboorlingen aldaar nog steeds koper en brons, doch kenden het ijzer niet. Er bestonden toen waarschijnlijk nog handelsbetrekkingen met China, want GOMARA (*Hist. de las Indias*, in de *Bibl. de autores Espanoles*, p. 283) verhaalt, van de expeditien van CORTES en ALARÇON in het noordwesten van Mexico sprekende: „zij zagen op de kust schepen met koopwaren, die gouden en zilveren pelikanen op den voorsteven hadden, en dachten, dat zij van Cathay of China kwamen, daar zij (de zeelieden van die schepen) door teekens te kennen gaven, dat zij 30 dagen zeereis gehad hadden.” De volken van Amerika hadden overleveringen, dat menschen tot verafgelegene volken behoorende weleer handel drevén op de voornaamste havens van de kust²⁾. Vele gewoonten der oude Peruanen hadden overeenkomst met de Chinesche; zoo was er eens in het jaar feest, waarbij de Inca (vorst) zelf een ploeg bestuurde; ook de keizer van China doet zulks op

¹⁾ In de *Globe* t. a. p. wordt zulks beweerd. Redenen, die zulks onwaarschijnlijk maken, zijn de volgende:

1°. Mexico ligt niet in eene oostelijke rigting van Alaska.

2°. HOEI-SCHIN verhaalt, dat de bewoners van Fusang tamme ossen en herten bezaten, doch geen bemuurde steden hadden. De Mexikanen bezaten wel bemuurde steden, doch geen tamme ossen en herten. Daarentegen bezaten de meer noordelijk wonende stammen (in de tegenwoordige Vereenigde Staten) volgens den abt BRASSEUR DE BOURBOURG (*Recherches sur les ruines de Palenque, Avant-propos*, pag. XVIII) weleer tamme herten en bisons, doch zij hadden geen ommuurde steden. Terzelfder plaatse zegt de Abt BRASSEUR, dat deze meer noordelijke stammen veel vreedzamer waren, dan de Mexikanen en HOEI-SCHIN zegt in zijn reisverhaal, dat de inwoners van Fusang geen oorlog voeren.

²⁾ Bustamente, Suplemento al lib. III de la obra de Sahagún, *Hist. gen. de las cosas de Nueva España*, p. VII. (De door ons gedaene aanhalingen van Spaansche schrijvers zijn uit de werken van BRASSEUR DE BOURBOURG overgenomen). Dat de Chinezén vroeger veel grootere zeereizen deden dan tegenwoordig, blijkt uit het feit, dat MARCO-PAULO op een Chinesch schip Madagascar bezocht.

een feest, dat eens in het jaar plaats grijpt. De Chinezen begraven hunne dooden met plegtigheden, die groote overeenkomst vertoonen met de bij dezelfde gelegenheid gebruikelijke onder de oude bewoners van Peru; de beeldjes, die men in sommige streken van China bij godsdienstplegtigheden bezigt, gelijken zeer veel op die, welke men in oude Peruaansche graven vindt. Op de kust van Peru ligt eene stad Eten genaamd, waar sedert onheugelijke tijden afstammelingen der oude Peruanen wonen, die zich nimmer door aanhuwelijking met inboorlingen van andere streken des lands hebben willen vermengen¹⁾. Ofschoon zij Spaansch kennen, spreken zij onderling eene andere taal. In den laatsten tijd werden Chinesche koelies in Peru ingevoerd, daar deze uit verschillende provinciën van China kwamen, spraken zij zoo uiteenloopende dialecten van de Chinesche taal, dat zij elkander volstrekt niet konden verstaan. Een inwoner van Eten verstaat echter deze verschillende dialecten en kan als tolk tusschen de koelies dienen; zijne eigene taal is dus ook een Chinesch dialect! In eene familie te Lima zag SMITH, aan wien men deze mededeeling verschuldigd is, een Chinees uit den omtrek van Pekin en een Peruaansch meisje uit Eten, die zoozeer op elkander gekeken, dat hij ze voor broeder en zuster hield.

In het hooge Noorden van Azië aan de Beringstraat en op de Aleutische eilanden steken de inboorlingen in hunne booten dikwijls van Azië naar Amerika en omgekeerd over. Vraagt men hen, sinds wanneer hunne voorvaderen dit deden, dan antwoorden zij: „altijd.”

Niet alleen hebben sommige volken der oudheid waarschijnlijk een deel van Amerika gekend, niet alleen hebben de Chinezen de oostkust er van bezocht, maar ook een Europeesch volk uit de middeleeuwen kende dat werelddeel en had er koloniën gesticht bijna vijf eeuwen voordat COLUMBUS het terug vond. Dit volk was de Noormannen. Reeds in 867 ontdekte de Noorman NADD-ODD IJsland, op welk eiland in 874 twee Noordsche edellieden JUDULF en HJÖRLEI eene kolonie stichtten. In 983 werd Groenland door de Noormannen ontdekt en ook daar stichtten zij in 985 eene kolonie. Omstreeks 1000 jaren na CHR. kwamen zendelingen in laatstgemeld eiland en bekeerden een groot deel der Noordsche kolonisten tot het Christendom, ten gevolge waarvan er vele kerken gesticht werden. Tusschen Groenland, IJsland en Noorwegen werd een levendige handel gedreven. Een

¹⁾ Wetenschappelijk bijblad van het *Album der Natuur* 1860, bladz. 19.

IJslandsch zeeman, BJARNE genaamd, met zijn schip in 1000 naar Groenland varende, werd door langdurige Noordenwinden zuidwaarts afgedreven en kroeg eene onbekende kust in het gezigt, die met bosschen bedekt was; vandaar noordwaarts stevenende, bereikte hij eenige dagen later de Groenlandsche koloniën.

Het volgende jaar maakte BJARNE zijne ontdekking in Noorwegen bekend en wekte men hem aldaar op om te trachten het door hem aanschouwde land terug te vinden en zoo mogelijk nog meer ontdekkingen te doen. Hij begaf zich hierop naar Groenland, kwam daar in betrekking met LEIF, zoon van ERIK den rooden, opperhoofd en stichter der kolonie, en deze laatste rustte nu zelf een schip uit met 35 koppen bemand en stevende naar het zuiden. Hij vond eerst eene kale rotsachtige kust, die hij *Helluland* (steenland) noemde en waaronder waarschijnlijk het tegenwoordige New-Foundland verstaan moet worden. Ten zuiden hiervan vond hij een met digte bosschen begroeid land, waaraan hij den naam van *Markland* (boschland) gaf, en dat ongetwijfeld het tegenwoordige Nieuw-Schotland is. Daarna stevende hij nog verder naar het zuiden en bereikte na eenige dagen den mond van eene rivier, die hij opzeilde tot aan een meer, waaruit zij te voorschijn kwam. Deze rivier bevatte veel zalmen. De reizigers sloegen aan hare oevers tenten op en bragten er den winter door. De winterdagen waren er langer en het klimaat veel gematigder dan op Groenland; er viel minder sneeuw, dan op IJsland. Daar men kort na de aankomst wilde wijnstokken (de Amerikaansche *Vitis proliфера*, die eetbare druiven draagt) gevonden had, noemde LEIF dit *Vinland* (Wijnland). Dit Vinland is de kust van Noord-Amerika tusschen 40° en 42° Noorder breedte, Nantucket en de kust tusschen Cape Sable en Cape Cod¹⁾.

In de lente keerde LEIF naar Groenland terug, doch in het volgende

¹⁾ De voornaamste IJslandsche kronijken, waarin melding gemaakt wordt van de oude vestigingen der Noormannen in Noord-Amerika zijn de *Codex Flateyensis*, *Heimskringla*, *Landsnema saga* en de uittreksels van oorspronkelijke manuscripten in de verzameling van *Biorn de Skardza*. In het begin der 16de of op het einde der 15de eeuw werd de geschiedenis van Groenland van Arugrimus gedrukt, waarin ook van die vestigingen wordt gesproken. In 1705 gaf TORFAEUS zijn werk *Historia Vinlandiae antiquae seu partis Americae septentrionalis* uit. Ook in deze eeuw is in Denemarken veel over dit onderwerp geschreven. Al wat over de vestigingen der Noormannen in Amerika bekend is, vindt men bijeen in de *Antiquitates Americanae sive scriptores rerum antecolumbianorum in America*, Hafniae 1837. Het is aan dit laatste werk, dat wij de plaatsbepalingen dier vestigingen ontleenen.

jaar begaf zich zijn broeder THORWALD naar Vinland, overwinterde er twee achtereenvolgende jaren en deed een ontdekkingstogt in het binnenland, dat hij vol bosschen en weiden vond. In de lente van het tweede jaar nam hij den terugtogt aan, langs de kust varende en aan de kapen en baaijen, die hij voorbij kwam, namen gevende. Op dezen terugtogt ontmoette men wilden, in de Noordsche kronijken Skralinger genoemd, die volgens de beschrijving met onze Eskimo's overeenkwamen¹⁾. Men viel deze wilden aan, doch zij verdedigden zich manmoedig, zoodat zelfs het opperhoofd der Noormannen THORWALD sneuvelde en door zijne makkers op een voorgebergte begraven werd, waaraan zij den naam van *Krassa-noess* gaven. Hierop bleven de schepelingen nog een winter in Vinland en keerden eerst in de lente van 1007 in Groenland terug.

In ditzelfde jaar vertrok een jonger broeder van THORWALD, THORSTEIN genaamd, naar Vinland, doch werd door stormen naar eene andere ongestvrije kust gedreven (het tegenwoordige Labrador?), waar hij overwinterde en met een gedeelte zijner medgezellen omkwam. Daarna vertrok eene expeditie van 60 mannen en 5 vrouwen met vee, werktuigen en mondvoorraad naar Vinland, legde er eene kolonie aan en knoopte handelsbetrekkingen aan met de inboorlingen. Zij werd aangevoerd door FRELJDIS, dochter van ERIK den rooden en door THORFINN bijgenaamd KARLSEFNE, d. i. mannelijke kracht. In 1011 vertrokken de IJslandsche broeders HELGE en FINNBOGE met nieuwe kolonisten naar Vinland en keerden 1013 weder terug. De kolonie Vinland werd later in geheel het Noorden beroemd en IJslandsche en Noordsche schepen dreven er handel op.

Het christendom schijnt in Vinland nooit goed wortel te hebben kunnen schieten, ofschoon een Saksisch zendeling, JOHANNES genaamd, er den marteldood stierf en in 1121 een Groenlandsch bisschop, ERIK genaamd, zich er heen begaf om de kolonisten te bekeeren. In 1285 vermelden de IJslandsche en Groenlandsche kronijken de ontdekking van „nieuwe landen,” en dat de Noormannen nog aanmerkelijk zuidelijker geweest zijn, blijkt o. a. uit een Noorsch graf voor weinige jaren aan den Potomac nabij Washington gevonden, waarop in runenschrift de namen

¹⁾ Deze volkstam strekte zich derhalve toen verder naar het zuiden uit, dan in latere tijden.

der daar begraven IJslanders waren vermeld. In 1374 kwam een Groenlandsch vaartuig naar IJsland, dat in Markland geweest was, doch dit is het laatste berigt, dat wij omtrent de Noordsche vestigingen in Noord-Amerika in de Noorsche of IJslandsche kronijken vinden. De betrekkingen met Vinland schijnen reeds in de 12de eeuw bijna geheel te zijn opgehouden en dit land werd eindelijk geheel vergeten, vooral nadat de Groenlandsche koloniën waren te gronde gegaan, terwijl IJsland achteruitging en de Noormannen meer en meer hunne verre togten staakten. Na het staken der gemeenschap met Europa is de kolonie Vinland waarschijnlijk allengs vervallen, welligt zijn de bewoners in den strijd met de inboorlingen geheel uitgeroeid of met hen versmolten.

De laatste vermelding van de Noorsche koloniën in Noord-Amerika vindt men niet in een Noorsche, maar in een Italiaansche bron, in de reisbeschrijving namelijk van twee Venetiaansche edelen, NICOLO en ANTONIO ZENO, waarvan de oudste in 1380 naar het noorden reisde, terwijl zijn jongste broeder hem later derwaarts volgde en 14 jaren op de Faroer eilanden (door hem het eiland Friesland genaamd) doorbragt¹⁾. Bij hunne geschriften is eene kaart gevoegd, waarop IJsland en Groenland zeer voldoende geteekend zijn, terwijl er ten zuiden van laatstgemeld land een eiland Estotiland en een land Droceo op voorkomen, die ongetwijfeld deelen van Noord-Amerika zijn. Een Frieslandsche zeeman, die zelf in Estotiland geweest was, verhaalde aan ZENO, dat de bewoners met Groenland in handelsbetrekking stonden en goede zeelieden waren, schoon zij onbekend waren met het compas, dat het een eiland was vruchtbaarder, maar veel kleiner dan IJsland; dit wijst op Newfoundland (*Helluland*), op Anticosti, op kaap Breton of wel op het eiland Nantuchet of het Staten-eiland bij New-York (de beide laatsten waren deelen van *Vinland*). Door den koning van *Estotiland* werden de Frieslanders overgehaald tot een ontdekkingstogt naar het ten zuiden van *Estotiland* gelegen *Droceo*. Hier woonden menscheneters, die hen

¹⁾ Dat onder Zeno's eiland Friesland de Faroer eilanden verstaan moeten worden, is vooral door LELEWEL in zijne *Geographie du Moyen-âge* duidelijk gemaakt.

(De schrijver verzoekt ons hier aan te teekenen, dat dit epstel reeds bij de Redactie ontvangen was voordat het stuk over het eiland Friesland in het vorig nummer verschenen was.

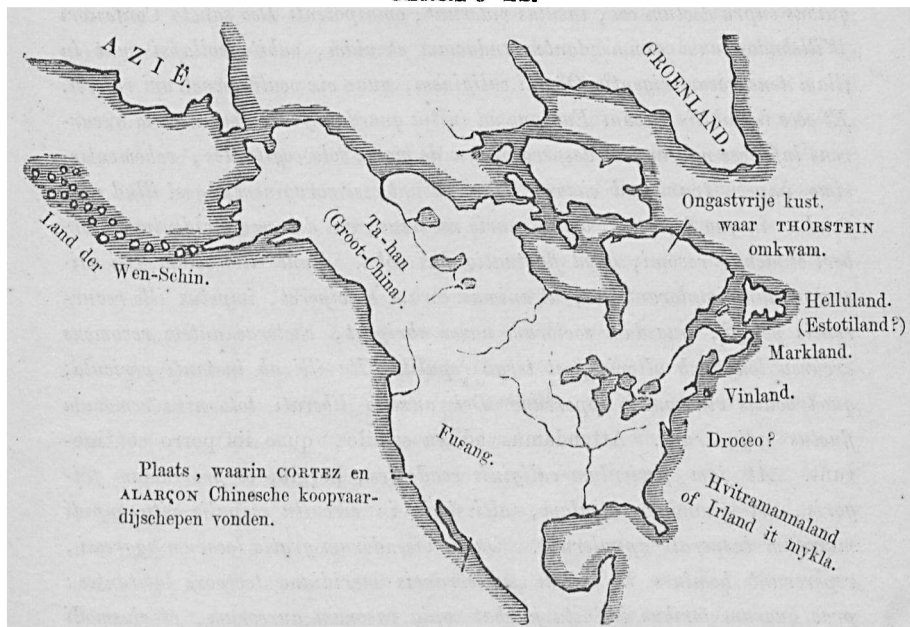
allen versloegen en opaten en alleen genoemden zeeman spaarden, die lang bij hen bleef. Hij noemt hun land eene nieuwe wereld, de inboorlingen waren naakt en beoorloogden elkander voortdurend. Hij vernam van hen, dat in het zuid-westen beschaafde volken woonden, die goud en zilver bezaten, tempels en steden bouwden en aan hunne goden menschen offerden, hetgeen ongetwijfeld op het rijk der Azteken betrekking heeft.

Er bestaan feiten, die het waarschijnlijk maken, dat de kust der tegenwoordige zuidelijke staten der Noord-Amerikaansche Unie, nog voor de ontdekking der Nieuwe wereld door de Noormannen, door Ieren bezocht is. De gronden, die hiervoor kunnen aangevoerd worden, vindt men vereenigd in KARL WILHELMI'S boek: *Island, Hvítramannaland, Grönland und Vinland*, Heidelberg 1842, bldz. 75—81. Zij zouden het *Groot-Ierland* genoemd hebben, welken naam voor een ten westen van Europa gelegen land men ook op de beroemde wereldkaart van den Arabischen geograaf EDRISI (1154 na cur.) terug vindt. Sommige Noordsche sagen noemen een deel van Noord-Amerika *Hvítramannaland*, (Witte-mannenland) of *Ireland it mykka* (Groot-Ierland). Dit *Hvítramannaland* omvatte waarschijnlijk dat deel van Noord-Amerika, dat bezuiden de Chesapeake baai ligt, en er schijnt daar ergens eene kolonie van Iersche Christenen bestaan te hebben, want ARE MARSON van Reikianes in Ierland in 983 daarheen door storm gebragt werd daar gedoopt, zooals medegedeeld wordt door zijn tijdgenoot RAFN, bijgenaamd de Limerick-handelaar, daar hij lang in Limerick gewoond had. In overeenstemming hiermede is, dat onder de Shawanese Indianen, die omtrent 35 jaren geleden uit Florida naar Ohio verhuisden, de overlevering bestond, dat Florida eens bewoond was geweest door blanke menschen, die ijzeren gereedschappen bezaten (*Antiquitates Americanae*) bldz. XXXVII v. d. inleiding).

Op kaart II hebben wij de waarschijnlijke ligging aangegeven der streken van Noord-Amerika, die reeds vele eeuwen voor COLUMBUS door de Chinezen en door de Noormannen bezocht waren.

In de koninklijke bibliotheek te 's Gravenhage hebben wij een merkwaardig boekje gevonden, getiteld: *Observatio historica de Frisonum navigatione fortuita in American sec. XI facta ob solennem lustrationem Ludifridi, Fridericianum et orationes in ea habendas edita a Joh. Phil. Cassell, R. — Literis Joan. Christ. Siegeler*. Dit boekje, in 1761 te Maagden-

Kaart II.

burg geschreven, vestigt de aandacht op een feit door ADAM VAN BREMEN medegedeeld, volgens wien de Friezen (of men hier te denken heeft aan de Oost Friezen of aan de Friezen bewesten de Eems, wordt in het midden gelaten) in de 11de eeuw eens toevallig in een goud voortbrengende streek geland waren, die volgens den schrijver een deel van Amerika zou geweest zijn: De bewoordingen, waarin deze reis wordt medegedeeld, zijn de volgende:

„Retulit nobis (Adamo) beatae memoriae pontifex (Bremensis) Adalbertus, in diebus antecessoris sui quosdam nobiles de Fresia (est Frisia) viros, causa pervagandi maris in boream vela tetendisse, eo quod ab incolis ejus populi dicitur ab ostio Wirrahae fluminis directo cursu in Aquilonem nullam terram occurrere praeter illud mare, quod Liberse (id est Oceanus) dicitur. Cujus rei novitate pervestiganda conjurati sodales a litore Fresonum laeto celeumate sunt progressi. Hac occasione itineris relata, sequitur ipsa historia, quid his hominibus contigerit. Deinde relinquentes hinc Daniam, inde Britanniam, pervenerunt ad Orchadas (insulas Orcadas intelligit, supra Scotiam in mari Deucealedonio sitas). Quibus a laeva relictis, cum Nordmanniam in dextris haberent, longo tractu glaciale Island collegerunt. A quo loco

mari sulcantes in ultimum septentrionis azem, postquam retro se omnes, de quibus supra dictum est, insulas viderunt, omnipotenti Deo sancto Confessori Willehado suam commendantes audaciam et viam, subito collapsi sunt in illam tenebrosam rigentis Oceani caliginem, quae vix oculis penetrari valeret. Et ecce instabilis Oceani Euripus ad initia quaedam fontis sui arcana recurrens infelices nautas jam desperatos imo de morte sola cogitantes, vehementissimo impetu trazit ad chaos. Hanc dicunt esse voraginem abyssi illud profundum in quo fama est, omnis maris recursus, qui decrescere videntur absorberi et denuo revomi, quod fluctuatio dici solet. Tunc illis solam Dei misericordiam implorantibus, ut animas eorum susciperet, impetus ille recurrentis pelagi, quasdam sociorum naves abripuit, caeteras autem revomens excursu longo ab alteris post terga repulit. Ita illi ab instanti periculo; quod oculis viderant, opportuno Dei auxilio liberati toto nisu remorum fluctus adjuvarunt. Attendamus ad ea sedulo, quae iis porro contigerunt. At jam periculum caliginis evadentes, pergit, et provinciam frigoris, ad quandam insulam, altissimis in circuitu scopulis ritu oppidi munitum insperate appulerunt. Quam visendorum gratia locorum aggressi, repererunt homines in antris subterraneis meridiano tempore latitantes: prae quorum foribus infinita jacebat copia vasorum aureorum, et ejusmodi metallorum, quae rara mortalibus et pretiosa putantur. Itaque sumta parte gazarum, quam sublevare poterant, laeti remiges festine remeant ad naves. Cum subito retro se venientes contemplati sunt, homines mirae altitudinis, quos nostri Cyclopes appellant, quos antecesserant canes magnitudinem solitam antecedentes. Quorum incursu unus de sociis eorum captus est, et in momento coram eis laniatus, reliqui vero suscepti ad naves evaserunt, gigantibus (ut ferebant) pone in altum vociferando sequentibus. Concludit denique: Tali fortuna comitati Fresones Bremam perveniunt, ubi Alebrando Pontifici, ex ordine cuncta narrantes pii Christo et confessori ejus Willehado reversionis et salutis suae hostias immolarunt. Haec commemoratu dignissima Adamus Bremensis retulit."

Voor diegenen onzer lezers, die geen Latijn mogten verstaan, willen wij dit in het Nederlandsch overzetten:

„Bisschop Adalbertus (van Bremen) zaliger gedachtenis, verhaalde ons (Adam), dat ten tijde van zijn voorganger eenige edele mannen uit Fresia (d. i. Friesland) naar het noorden gezeild zijn om de zee te doorvorschen, daar door hunne landlieden gezegd wordt, dat van den mond van de rivier de Wezer in regte rigting naar het noorden toe geen land meer gevonden

wordt, maar slechts die zee, die Liberse genoemd wordt (d. i. de Oceaan). Om deze zaak op nieuw te onderzoeken zijn de verbonden makers met vrolijke jubelkreten van de Friesche kust vertrokken. Nadat aldus verhaald is, welke de aanleiding van hunne reis was, volgt de geschiedenis zelf van de lotgevallen dezer menschen. Van daar aan de eene zijde Denemarken, aan de andere Groot-Brittannie latende liggen, kwamen zij aan de Orkaden (hij bedoelt de Orkadische eilanden, boven Schotland in de Deucalidonische zee gelegen). Deze aan de linkerhand latende liggen, terwijl zij Noorwegen aan de rechterhand hadden, kwamen zij na eene lange vaart aan het ijzige IJsland. Van hier af de zee doorploegende regt op de noordpool aan, nadat zij al de bovengenoemde eilanden achter zich zagen, hunne stoutmoedige reis aan den almachtigen God en zijn heiligen belijder Willehadus aanbevelende, zijn zij plotseling vervallen in dien donkeren nevel van den bevroren Oceaan, die nauwelijks met de oogen doordrongen kan worden. En zie, de onstandvastige stroom van den Oceaan, die daar tot de geheime beginselen van haar bron terugloopt, trok de ongelukkige, reeds vanhopige, ja slechts om den dood denkende schepelingen met zeer hevigen aandrang in den chaos. Dit zegt men, dat de kolk van den afgrond is, die diepte, waarin volgens de gewone meening alle zeestroomingen, die schijnen af te nemen, worden opgeslorpt en eindelijk weder uitgespogen, hetgeen eb en vloed pleegt genaamd te worden. Toen nam de aandrang van de teruglopende zee eenige schepen der verbondenen weg, terwijl zij alleen de barmhartigheid Gods inriepen, opdat Hij hunne zielen tot zich mogt nemen, doch de overige (schepen) weder uitspuwende dreef zij langs een langen omweg weder terug. Na aldus van het dreigende gevaar, dat zij met de oogen gezien hadden, door de tijdige hulp van God verlost te zijn, hielpen zij de stroomen door met alle inspanning te roeijen. Laten wij nu vlijtig opletten, wat verder met hen gebeurde. Maar het gevaar van den nevel ontsnappende, gaat hij door, en het rijk der koude, kwamen zij onverhoopt aan een zeker eiland, rondom door zeer hooge klippen omgeven even als eene stad. Aan land gegaan zijnde om de plaats te beschouwen, vonden zij menschen, die zich gedurende den middagtijd in onderaardsche holen schuil hielden: voor den ingang van welke (holen) eene zeer groote hoeveelheid vaten van goud en van zoodanige metalen lagen, die de sterfelingen voor zeldzaam en kostbaar houden. Derhalve van die schatten, zooveel zij maar dragen konden, hebbende medegenomen, roeijen zij blijde naar de schepen terug. Toen zagen zij plotseling, dat achter hen

menschen aankwamen van verwonderlijke lengte, die de onzen cyclopen noemen, en die voorafgegaan werden door honden van meer dan gewone grootte. Een der verbondenen werd door hen gevangen genomen en dadelijk voor hunne oogen verscheurd, doch de overigen ontkwamen het, daar zij in de schepen werden opgenomen, terwijl de reuzen hen (naar zij verhaalden), toen zij reeds ver in zee waren, nog met geschreeuw vervolgden. Hij besluit eindelijk: *Na zulke lotgevallen te hebben gehad, komen de Friezen naar Bremen, waar zij aan bisschop Alebrand alles in deze orde verhalende, vromelijk aan Christus en zijn belijder Willehadus dank- en zoenoffers voor hun behouden terugkeer offerden.*"

De schrijver van het door ons aangehaalde boekje tracht te bewijzen, dat het eiland, waar onze Friezen aanlandden, een deel van Noord-Amerika is, op de volgende gronden:

1°. Het eiland lag in den Atlantischen Oceaen in de gematigde luchtstreek, want zij kwamen er: *periculum caliginis et provinciam frigoris evadentes*. Het moet dus liggen in Europa of in Amerika. In Europa is geen land te vinden, dat met de gegeven beschrijving overeenkomt, derhalve was het een deel van Amerika.

2°. Voor den ingang lagen vaten van goud en edele metalen. „*Et autem quanta copia sint in America et fere sola, cui ignotum esse potest?*"¹⁾

3°. Dat de menschen op het eiland van eene groote lengte waren, bewijst volgens den schrijver, dat het Amerikanen waren. Wij vinden dit een zeer zwak argument. De gemiddelde lengte der Noord-Amerikaansche stammen overtreft die der Europeanen geenszins. Die groote lengte zal even als verscheiden andere bijzonderheden van het verhaal wel te verklaren zijn door het bekende liedje:

• Wanneer men verre reizen doet
Dan kan men veel verhalen."

4°. Dat die menschen Amèrikanen waren, wordt volgens onzen schrijver ook daardoor bewezen, dat zij een der Friezen gevangen genomen hebbende, hem dadelijk verscheurden en opaten. „*Nota est enim satis Americanorum ἀνθρωποφάγῳ, qui humana carne et inprimis peregrinorum hominum, quos raptu cepere delectantur*"²⁾.

¹⁾ Dit is: • En in hoe groote hoeveelheid die in Amerika zijn en bijna alleen aldaar, aan wien kan zulks onbekend zijn."

²⁾ Dit is: • Want de menscheneterij der Amerikanen is genoeg bekend, en dat

5°. Dat die menschen in onderaardsche holen woonden, is volgens onzen schrijver ook een bewijs, dat het Amerikanen waren. Ook dit argument schijnt ons zeer zwak.

In Dr. PETERMANN's *Mittheilungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie* 1869, I, bldz. 11 wordt van den voornoemden togt der Friezen melding gemaakt onder den naam van: „*Die erste Deutsche, von der Weser aus um das Jahr 1040 veranstaltete Entdeckungsreise zum Nordpol.*” De schrijver van dit stuk, de heer J. G. KOHL, gelooft volstrekt niet, dat onze Friezen in een deel van Amerika geland zijn, maar denkt, dat zij op hun terugtogt het een of andere Europesche, rotsachtige eiland, welligt een der Faröer of Sjetlandsche eilanden overvallen en uitgeplunderd hebben. De Noordsche bewoners dezer eilanden leefden destijds nog niet veel beter, dan cyclopen of troglodyten, zagen er als zeeroovers van beroep welligt vreeselijk genoeg uit, en hadden misschien velerlei schatten op hunne strooptogten bijengeroofd en naar hun eiland gesleept. De Friezen, die zooveel van de strooptogten der Noormannen geleden hadden, vonden de gelegenheid om *revenge* te nemen te schoon om haar ongebruikt te laten voorbijgaan. Om in Bremen daarover niet hard berispt of gestraft te worden, vonden zij welligt de geschiedenis van de wilde cyclopen met hunne groote honden uit en legden een deel van den buit als „zoenoffer” op het altaar van den heiligen WILLEHADUS. In verband hiermede brengt J. G. KOHL, dat in 1035, 1041 en 1042 de Noormannen invallen deden aan den mond van de Wezer, hetgeen welligt slechts weêrwraak was wegens de plundering van een der Noorsche eilanden door de Friezen.

Wat ook van deze zaak zijn moge, hebben wij gemeend bij dezen togt eenigszins langer te moeten stilstaan, daar het hier de vraag betreft, of reeds voor COLUMBUS de Friezen, d. i. 't zij landgenooten van ons, 't zij leden van een met ons zeer naauw verwant volk Amerika bereikt hebben. Wij voor ons vinden echter de verklaring van J. G. KOHL alleraannemelijkst.

Behalve de expeditiën der Noormannen zijn van uit Europa gedurende de middeleeuwen nog verscheidene expedities ondernomen, met het doel om de overzijde van den Atlantischen oceaen te bereiken. Zij waren de volgende :

zij zeer gaarne menschelijk vleesch, vooral van gevangen genomen vreemdelingen lusten.”

1°. In het jaar 1147 eene Arabische expeditie, die van uit de haven van Lissabon in zuid-westelijke rigting den oceaan invoer, en eerst na 35 dagreizen voortgestevend te zijn, onverrigterzake terugkeerde. Deze Arabische expeditie is bekend, als die der „*Almagrurim*” of „*onzwervende broeders*.” Als men nagaat, dat de reis van COLUMBUS van de Canarische eilanden af tot San Salvador ook slechts 35 dagen duurde, ziet men, hoe weinig het scheelde, of zij hadden Amerika bereikt. Amerika ontdekt door de Mahomedanen, zou aan de wereldgeschiedenis eene geheel andere gedaante gegeven hebben!

2°. In 1170 zeilde de beroemde prins van Wales, MADOC AP OWEN GUINETH, met zijn aanhangers in westelijke rigting den Oceaan op en liet IJsland zoover noordwaarts liggen, dat hij aan eene onbekende kust landde, waar hij zeer vreemde dingen zag. Hij keerde naar Wallis terug, wekte vele zijner landslieden op om hem op een tweeden togt naar het door hem ontdekte land te vergezellen en vertrok derwaarts nogmaals met tien schepen. Nimmer zag of hoorde men daarna weder iets van hem.

3°. In 1281 zeilden de Genuezen VADINO en GUIDO DE VIVALDI den Oceaan op om de grenzen er van te zoeken. Ook deze expeditie keerde nimmer terug.

4°. In 1292 waagden de Genuezen TEODOSIO DORIA en UGOLINI VIVALDI hetzelfde, met even ongelukkig gevolg.

5°. In 1431 droeg de Portugesche infant HENDRIK de zeevaarder GONÇALVO VELHO CABRAL het bevel op over een ontdekkingstogt op den Atlantischen Oceaan, die ten doel had landen in het westen te vinden. Op dezen togt werden de Azoren ontdekt, zoodat men halverwege Newfoundland kwam.

6°. In de laatste plaats zouden wij hier den togt moeten noemen van den Poolschen zeevaarder JOHANN SKOLAY of SCOLNUS, die door koning CHRISTIAAN II van Denemarken werd uitgezonden en, na IJsland en Groenland te hebben aangedaan, in het noorden van Labrador ontdekkingen gedaan zou hebben. Van deze Poolsch-Deensche expeditie bestaan echter volstrekt geen authentieke, maar slechts zeer fabelachtig klinkende en apokryphe berigten.

Wij zien uit al het aangevoerde, dat lang vóór COLUMBUS, en waarschijnlijk reeds sedert de tijden der Phoeniciërs en Carthagers, Amerika met verschillende volken der oude wereld in betrekking gestaan heeft en dat zelfs uit Zuid-Europa gedurende de middeleeuwen verscheidene

expeditiën zijn vertrokken om „landen in het westen” te zoeken. Het blijft nu de vraag, of het niet reeds vóór de Phoeniciërs en Carthagers door een uit de geschiedenis bekend volk bezocht is. De heer E. SÉCRÉTAN heeft dit in de *Bibl. univ. et Revue Suisse*, 1868, blz. 297, waarschijnlijk trachten te maken, op de volgende gronden ¹⁾. Toen de Phoeniciërs zich tot een zeevarend volk begonnen te ontwikkelen, beheerschte reeds een ander volk van kooplieden en zeerovers, de Cariërs namelijk, de zee; deze bezaten ook reeds vóór de Phoeniciërs de Ionische eilanden. Deze Cariërs hadden veelvuldige betrekkingen met Egypte, zoodat hunne tuschenkomst, gesteld dat zij in Amerika geweest waren, het Egyptische karakter der gebouwen van Yucatan en het groot aantal Egyptische wortels in de Mayataal begrijpelijker zou maken. Diodorus verhaalt, dat de Tyrreniërs ook het land aan de overzijde van den Oceaan wilden bezoeken, maar daarin door de Carthagers met geweld verhinderd werden; de Tyrreniërs echter waren naauw aan de Cariërs verwant en konden van deze welligt kennis van het bestaan van Amerika verkregen hebben. De Cariërs en de met hen verwante Lyciërs bezaten weleer eene zoogenaamde *gynaecoeratie* ²⁾. Zij droegen den naam van hunne moeder, niet dien van hunnen vader; de vrouwen waren bij hen in het erfregt bevoordeld. De gynaecoeratische volken hadden soms koninginnen in plaats van koningen; soms bezaten zij vrouwelijke soldaten (amazonen) en hierodulen (priesteressen van den wellust). In Amerika vindt men bij vele oorspronkelijke volken eene dergelijke gynaecoeratie. Het groote opperhoofd der Natchez deelde zijne magt met zijne naaste vrouwelijke bloedverwante, het vrouwelijk opperhoofd, en bij dit volk droeg men den naam van zijne moeder. Te Panuco in Mexiko bestonden hierodulen. In Quito was eene vrouw koningin en profetes en dáár zoowel als in Peru bestond eene geprivilegeerde casto van vrouwen, de zoogenaamde zonnemaagden. Overleveringen omtrent Amazonen waren in Zuid-Amerika, tijdens de komst der Spanjaarden, zeer algemeen. Juist in die streken van Amerika nu, waar men sporen van gynaecoeratie vindt, zijn volks- en plaatsnamen, die aan de Cariërs herinne-

¹⁾ Aan het aangehaalde artikel van den heer E. SÉCRÉTAN zijn ook vele der gronden ontleend, waardoor wij in het begin van dit artikel hebben trachten aan te toonen, dat de Phoeniciërs en Carthagers waarschijnlijk Amerika gekend hebben.

²⁾ „Vrouwenheerschappij”.

ren, zeer algemeen. Een der oorlogzuchtigste en beschaafde volken van Centraal-Amerika droeg, volgens HERRERA, den naam van Cariërs. Digt bij hunne hoofdstad Copan lag het Carisch gebergte. Nabij Copan lag de stad Carcah. De Caraïben, die volgens den abt BRASSEUR DE NOURBOURG oorspronkelijk uit Florida afkomstig waren, heetten eigenlijk Caracara (tweemalen Cariërs). Op de landengte van Panama lag de stad Caramari. In Zuid-Amerika leefden volkstammen, die Carini, Guarini en Cario's heetten. Het koninkrijk Quito was gesticht door een volk, dat zich de Cara's of Seyri noemde, onder een opperhoofd, wiens naam Caran was. Ofschoon eene enkele woordafleiding weinig zou beteekenen, moet men bekennen, dat een zoo groot aantal woordafleidingen aan de zaak gewigt bijzet.
